

Балтымова Майра Рашидовнаның
«6D020500 – Филология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD)
дәрежесін алу үшін дайындалған «Қазақ балалар фольклоры: генезисі,
типологиясы, поэтикасы» диссертациясының
АҢДАТПАСЫ

Диссертация тақырыбының сипаттамасы. Қазақ балалар фольклорының генезисін, типологиясын, поэтикасын зерттеу егемендік алып, өркениет көшіне ілесіп отырған ел ғылымында бүгінгі күнгі өзекті мәселенің бірі. Өйткені бүгінгі күні еліміздің ертеңгі болашағы болып табылатын ұрпақ тәрбиесіне барынша көңіл бөлу қажет. Сондықтан ұрпағымыздың ой-санасын рухани азықтандыруда қазақ балалар фольклорының үлгілері тәрбие құралы ретінде ұсынылуда. Қазақ балалар фольклорының дамуына ерекше серпін берген этнографиялық, танымдық-эстетикалық зерттеулер, әдеби талдаулар, дәстүрлі тәрбиенің ықпалы, мәдени-шығармашылық ізденістер бүгінгі ұрпақ болашағын құрып, олардың сана-сезімдерін қалыптастыруда қолданылады. Қазақ балалар фольклорының қалыптасуындағы ғылыми-дүниетанымдық көзқарастар мен зерттеулер оны халық танымымен, халық даналығымен, халық өмірімен бірге қарастыру қажеттігін айқындады. Бұл жайында қазақ балалар фольклорын зерттеуші, фольклортанушы ғалым, академик К.І. Матыжанов өзінің «Рухани уыз», «Уыз тәрбие» атты еңбектерінде дәлелді, нақты пайымдаулар мен тұжырымдар арқылы егжей-тегжейлі кеңінен қарастырып, «Дәстүрлі тәрбиенің де алтын тамырының сол фольклордан нәр алып жатқандығы даусыз» деп, ұрпағымыздың тәрбиесінде дәстүрлі, халықтық тәрбиенің маңызын осы қазақ балалар фольклорының негізінде түсіндіреді.

Қазақ балалар фольклоры адамзат өмір сүру кезеңінен бастап бірге жасасып келе жатқан, өміршендігін ешқашан жоғалтпайтын құбылыс. Қазіргі жаһандану заманында балалар фольклорының тәжірибедегі көрінісі азайып, қолданыстан қалып бара жатқандығы ұрпағымыздың болашағына алаңдатушылықты тудыратын мәселеге айналуда.

Қазақ балалар фольклорының генезисі адамзат өмір сүріп бастаған кездегі адам санасында пайда болған наным-сенімдер, мифтік сарындар мен көзқарастарда көрініс береді. Академик С.А. Қасқабасов қазақ балалар фольклорының этнографиямен байланысты дамитын сөз өнері екендігін көрсетіп, фольклордың өмір сүруі мен өзгеру, жаңару жолдары халықтың тұрмыс-тіршілігіне тікелей әсер ететінін айтады. Қазақ балалар фольклорының типологиясы жанрлық табиғаты мен жанрлық ерекшеліктеріне қарай айқындалады. Ал, қазақ балалар фольклорының поэтикасы фольклорды әдебиеттен ерекшелеп, фольклор үлгілерінің көркемдік жағы мен сюжеттік-композициялану ерекшеліктерімен ажыратылады.

Зерттеудің өзектілігі. Қазақ балалар фольклорының дамуы мен қалыптасу тарихы VI-VII ғасырлардан бастап халық тұрмысымен, халықтың наным-сенімімен байланысты көрініс бергенімен, ғылыми нысан ретінде XV-XVI ғасырлардағы жинақталу, жариялану кезеңдері халық мұрасын жүйеленген ой

тұрғысынан зерттеуімізге жол ашты. Қазақ балалар фольклоры үлгілерінің осы уақытқа дейінгі классификациясын жүйелеу, салыстырмалы аспектіде зерттеу, жинау, жинақталу тарихнамасын жасау, жанрлық ерекшеліктерін анықтау жұмыстың өзекті буындарын ашып көрсете алады. Тәуелсіздіктен кейінгі өркениет пен мәдениеттің дамуындағы жаңа бетбұрыстардың қазақ балалар фольклорын ғылым ретіндегі дамуына жаңашыл идеялар мен тың зерттеулер әкелуі диссертациялық еңбектің құндылығын арттырады. Жаһандану дәуіріндегі ғылымның түрлі салаларында орын алған өзгерулер мен жаңарулар қазақ балалар фольклорының дамуына орасан зор ықпал етті. Осының негізінде қазақ балалар фольклорының дәстүрлі орындалуы, таралуымен қатар жаңару, өзгеру, трансформациялану үдерісі қалыптасты. Нәтижесінде, балалар фольклоры жанрларының танымдық, тәрбиелік сипатымен қатар көркемдік, эстетикалық көрінісін ашуды міндеттеді. Сондықтан ұлттық фольклорымызды байыта түсетін оның құрамдас бөлігі қазақ балалар фольклорын зерттеу, оның генезисін, типологиясын, поэтикасын зерделеп ғылыми айналымға енгізуде зерттеу тақырыбы маңызды, әрі өзекті деп есептейміз.

Зерттеудің мақсаты: қазақ балалар фольклорының қалыптасуы мен дамуын, зерттелуін қарастыру, жіктелуі мен жанрлық ерекшелігін, көркемдік сипаты мен сюжеттік-композициялық құрылымын анықтау.

Зерттеу жұмысымызда аталған мақсатқа жету үшін мынадай **міндеттерді** орындау алға қойылды:

1. Қазақ балалар фольклорының қалыптасу, даму, зерттелу, жинақталу кезеңдерін жан-жақты зерделеу. Қазақ балалар фольклорының мифологиялық мотивтерін, мифтік сипатын айқындау.

2. Қазақ балалар фольклорының жанрлық ерекшеліктерін саралау, балалар фольклорының салалары: әлпештеу фольклоры, ойындық фольклор, отбасылық-ғұрып фольклоры, жеткіншектер фольклорын зерделеу, балалар фольклоры жанрларының танымдық, тәрбиелік, көркемдік, эстетикалық сипатын зерттеу.

3. Қазақ балалар фольклорының сюжеттік-композициялық ерекшеліктерін ашып көрсету, дәстүрлі орындалуы мен трансформациялану үдерісіне сай үлгілерін сараптау, талдау.

Зерттеу нысаны – қазақ балалар фольклорының генезисі, типологиясы, поэтикасы.

Зерттеу пәні: қазақ балалар фольклоры: ғылыми-теориялық талдаулар, балалар фольклорының үлгілері.

Зерттеу жұмысының **теориялық және әдістемелік негізі** ретінде төмендегі ғылыми бағыттар аясында орындалған еңбектер негізге алынды: фольклорлық дәстүр ортасында өмір сүрген А. Құнанбаев, Ы. Алтынсарин, Ш. Уәлихановтың көзқарастары, ұлт зиялылары А. Байтұрсынов, Х. Досмұхамедов, М. Дулатовтың халық ауыз әдебиеті үлгілерінің жинақталуы мен таралуы жайындағы көзқарастары, халық ауыз әдебиетінің үлгілерін жинақтап, хатқа түсірген, фольклордың жіктелімін, типологиясын анықтаған Ә. Диваев, А.Н. Веселовский, Г.Н. Потанин, В.В. Радлов, С. Сейфуллин,

М. Әуезов, Б. Уахатов, Н. Смирнова, фольклор теориясын ғылыми айналымға енгізген Ә. Марғұлан, М. Ғабдуллин, Ә. Қоңыратбаев, Е. Тұрсынов, Р. Бердібай, С. Қасқабасов, А. Сейдімбек, Ш. Ахметов, Ә. Молдаханов, Ш. Ыбыраев, Б. Абылқасымов, Ш. Керім, А.Ш. Пангереев, Ж. Асанов, Ж. Аймұхамбет, А. Әбсадықов, А. Тойшан, В.Е. Добровольская, кеңес дәуіріндегі балалар фольклорының теориялық мәселелерін зерттеген Г.С. Виноградов, О.И. Капица, В.П. Аникин, М.В. Осорина, ғұрыптық фольклор табиғатын ашып, оның этнографиясын зерттеген С.А. Қасқабасов, К.І. Матыжанов, фольклордың типологиялық мәселесін қарастырған Ш. Ыбыраев, Б. Абылқасымов, С. Негимов, қазақ балалар фольклорын әнмен, әуезбен орындауды көрсетіп, бесік жырларының үлгілерін жинақтаған музыкатанушы А.Қ. Жұбанов, Б.Г. Ерзакович, А.В. Затаевич, З. Жанұзақова, Б. Қарақұлов, мектеп оқулықтарына ауыз әдебиеті үлгілерін енгізу болашақ ұрпағымыздың тәрбиесінде елеулі орын алатынын зерделеген Ә. Дайыр, Қ. Айтқалиев, Ш. Беркімбаева, Г. Құрманбай, Н. Мүрсәлімова зерттеулері.

Зерттеу дереккөздері. Қазақ балалар фольклорын зерттеген теориялық материалдар мен балалар фольклорының үлгілері енген келесі жинақтар қарастырылды: А. Құнанбаевтың «Қара сөздері» (бесінші, жетінші, жиырма тоғызыншы, отыз бірінші қара сөздер), Ы. Алтынсариннің екінші басылған «Қазақ хрестоматиясы» (2003) еңбегіндегі халықтың тұрмыс-тіршілігіне байланысты балаларға арналған ұсақ әңгімелері, А. Байтұрсыновтың «Әдебиет танытқыш» еңбегіндегі балалар фольклорының шағын жанрлары, Х. Досмұхамедовтің «Аламан» еңбегіндегі 46 пункттен тұратын қазақ балалар фольклорының типологиялық классификациялануы, Ш. Ыбыраевтың «Ақ сандық, көк сандық: Балалар фольклоры (Бесік жырлары, тақпақтар, жаңылтпаштар мен жұмбақтар, ойын өлеңдері мен ойындар, ертегілер)» жинағы (1988), К.І. Матыжановтың «Қазақтың отбасылық ғұрып фольклоры» еңбегі (2004), Л.А. Сейітованың «Балалар фольклоры. Бесік жыры. Өтірік өлеңдер. Мазақтамалар. Жаңылтпаштар. Санамақтар» (2008) жинағы, 100 томдық «Бабалар сөзі» жинағының «Балалар фольклорына» арналған 72-томы (2011), М. Әбілұлының «Ежелгі дәуірдегі отбасылық балалар ауыз әдебиеті» (2014) және «Ежелгі сақ дәуіріндегі отбасылық балалар ауыз әдебиеті» (2018), Б. Қошым-Ноғай құрастырған «Қазақ балалар әдебиетінің антологиясының» қазақтың халық өлеңдері, жұмбақтар, жаңылтпаштар, жұмбақ-есептер, мақал-мәтелдер, ертегілер, аңыздарға арналған 1-томы (2021), 10 томдық «Дала фольклорының антологиясы» жинағының «Ғибратты фольклорға» арналған 10-томы (2020) және «Ғұрыптық фольклорға» арналған 6-томы (2020), К.І. Матыжановтың «Рухани уыз» (Қазақ балалар фольклоры) еңбегі (2023) және «Уыз тәрбие» еңбегі (2023). Диссертациялық жұмыста балалар фольклорының жалпы көлемі 16 баспа табақтан тұратын мәтіндеріне талдаулар жасалды.

Ғылыми жұмысты орындау барысында төмендегі зерттеу әдістері қолданылды: кешенді талдау, ғылыми жүйелеу, жинақтау, сипаттау, қорытынды жасау әдістері.

Қорғауға ұсынылатын негізгі тұжырымдар:

1. Қазақ балалар фольклоры – өскелең ұрпақ үшін түзілген сөз өнерін тасымалдайтын, ұрпақ санасына рухани мұрамызды сіңіруді көздейтін, болашаққа бой түзейтін рухани азық беретін және ұрпақ тәрбиесін ата-баба салып кеткен сара жолмен құруға, халқымыздың санасында қалыптасып, бүгінгі күнге дейін жетіп отырған салт-дәстүрлер мен ырым-тыйымдарды, жөн-жоралғыларды жалғастыруға қызмет ететін халық тағылымы.

2. Қазақ балалар фольклорының генезисі – фольклордың мифологиялық мотивтері, фольклор мұралары, наным-сенімдер, мифтік түсініктер мен көзқарастар негізінде түсіндірілетін жүйе. Қазақ балалар фольклорындағы мифологиялық көзқарастарды анықтауда, балалар фольклорының жанрларын талдағанда мифтің бар екендігі нақтыланды, бұл балалар фольклорындағы мифтік мотивтермен, аспан әлемімен байланысты тараған космогониялық мифтермен, жан-жануарлардың, жәндіктердің, құстардың кейбір ерекшеленген қасиеттерін бейнелейтін этиологиялық мифтер негізінде құрылған ертегілер арқылы түсіндірілді.

3. Балалар фольклорының классификациясының бірнеше үлгісі бар, олар: орындаушыларына қарай ересектер мен балалардың өздері орындайтын шығармалар, бесік жыры, уату-алдарқату жырлары, мәпелеу жырлары мен сұрамақ, санамақ, қаламақ, тақпақтар; әлпештеу фольклоры, ойындық фольклор, отбасылық ғұрып фольклоры, жеткіншектер фольклоры. Қазақ балалар фольклоры жанрларында сюжеттің оқиғалық желісі, қиял мен шындықтың араласып келуі, көркемделуі балалар фольклоры туындыларының типологиялық қасиетке ие екендігін көрсетіп берді.

4. Қазақ балалар фольклоры үлгілерінде көркемдеуіш құралдар, яғни теңеу, эпитет, литота, метафора, метонимия, синекдоха, кейіптеу, күшейту, алмастыру, әсірелеу, кішірейту, қайталау, т.б. қолданылады, кейбір фольклор мәтіндерінде шығарманың басталуы, шарықтауы, өрбуі, аяқталуы кездеседі. Нәтижесінде балалар фольклорындағы кез келген мәтін көркем, бейнелі сюжеттер арқылы жас ұрпақтың санасын қай жаста болмасын баурап алады.

5. Қазақ балалар фольклорының дәстүрлі орындалуы мен трансформациялануы, яғни әуенмен жеткізілуі, кинофильмдерге, театрландырылған қойылымдарға, анимациялық фильмдер мен мультфильмдерге, қолөнер мен сәулет өнеріне, этнографиялық айшықтарға арқау етілуі оның өміршендігін көрсетеді.

6. Қазақ балалар фольклорының бала санасында дәстүрлі тәрбие негізінде орнығуы ұрпағымыздың тұлғалық дамуын қалыптастырады.

Зерттеудің негізгі нәтижелерінің сипаттамасы: Диссертацияда қазақ балалар фольклорының генезисі, типологиясы, поэтикасы ғылыми-тәжірибелік тұрғыда қарастырылып, қазақ балалар фольклорының үлгілері талданды. Атап айтқанда: қазақ балалар фольклорының генезисі фольклордың адамзат өмір сүрген кезден бері халық өмірімен біте қайнасып, бүгінгі күні өзектілігін айқын көрсетіп отырған халық шығармашылығы, халық мәдениетінің бір тармағы екендігі дәлелденді. Қазақ балалар фольклорының тарихын жасаудағы ел

аузынан тарап, халық санасында орныққан фольклорлық мұралардың синкреттілігі дәлелденді. Фольклорлық шығармаларды тек сөз өнері ретінде ғана емес, этнография ғылымының шегінде қарастыру әлемдік тәжірибеде орныққан үрдіс екендігі фольклордың дербес сала болуға қай уақытта болса да мүмкіншілігі мол екендігі баяндалды. Қазақ балалар фольклорының қолданбалы сипатын ашуда оның танымдық қызметімен қатар, көркемдік-эстетикалық сипаты, балалар фольклоры мәтіндеріндегі көркемдеуіш құралдардың қызметі көрсетіліп, жан-жақты талданып, жүйеленді. Қазақ балалар фольклорындағы мифологиялық мотивтер, оның сюжеттік-композициялық ерекшеліктері қазақ балалар фольклоры мәтіндеріне талдау жасауды қажет етті.

Диссертациялық жұмыстың маңызды ғылыми жаңалығының бірі – балалар фольклорының әлпештеу фольклоры, ойындық фольклор, отбасылық ғұрып фольклоры, жеткіншектер фольклоры деп ірі салаларға бөлінетін құрылым бола алуымен қатар, сюжеттің оқиғалық желісі, қиял мен шындықтың араласып келуі, көркемделуі балалар фольклоры туындыларының типологиялық қасиетке ие екендігін көрсетіп, дәстүрлі орындалуы мен трансформациялану көрінісінің талданып, қазақ балалар фольклоры ұрпақ дүниетанымын кеңейтіп, рухани әлемін жаңғыртуда ата-бабамыз салып кеткен дәстүрлі тәрбиенің ізін жоймай жаңаша түрге, өзгеріске ену арқылы трансформациялана алатын тұсының дәлелденуі.

Алынған нәтижелердің жаңашылдығы мен маңыздылығының негіздемесі. Қазақ балалар фольклорының генезисін, типологиясын, поэтикасын зерттеген ғалымдар, негізінен фольклордың авторсыздығы, көпфункционалдығы, синкреттілігі, жинақталуы, дәстүрлі орындалуы мен таралуы бойынша тұжырымдар жасаса, ұсынылып отырған диссертациялық еңбекте балалар фольклорының мәтіндері зерттеу дереккөзі ретінде алынды. Сонымен қатар қазақ балалар фольклорының қалыптасу кезеңдеріне тарихи шолу жасалып, балалар фольклорының жинақталуы, зерттелу деңгейі, тұтастану құбылысынан бастап, оның ұлттық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптар түріндегі қолданбалы сипаты, танымдық, тәрбиелік, көркемдік, эстетикалық мәні көрсетіліп, оның көрінісін нақтылауға бағытталған қадамдар мен халық арасына кеңінен насихаттаудың жолдары ұсынылды. Дәстүрлі дүниетанымды түсінуге мүмкіндік беретін халық даналығының қайнар көзі мифологиялық мотивтерден басталатыны, сол арқылы халықтың рухани танымын толық танытатын қазақ балалар фольклорының үлгілері мен мұраларымыз адамзат танымының әлемін сақтап, дүниетанымын кеңейтіп, ұрпақ санасына орнығатындығы сараланды. Қазақ балалар фольклорының типологиясы жанрлық ерекшеліктерінің көптүрлілігі, балалар әндері, ертегілер, жұмбақтар, мақал-мәтелдер, ұлттық ойындардың ұрпағымыздың ой-өрісін дамытуға және тіл байлығын арттыруға бағытталған сипатымен дәлелденді.

Қазақ балалар фольклоры жанрларының классификациялану үлгілері, тәрбиелік қызметіне қарай топтастырылуы, дидактикалық қызметінің дәйектелуі ұрпақ тәрбиесінде өзекті. Сөз өнеріндегі көркемдеуіш құралдардың құбылту қызметі метафора, теңеу, эпитет, гипербола, литота, эпифора, анафораның

қызметі дәйектеліп, поэтикалық тұрғыдан талдануы фольклордың көркемдік қызметінің маңызды екендігін ашып көрсетті. Қазақ балалар фольклоры үлгілеріндегі біртұтас композициялық бүтіндік, олардың сюжет пен композицияға негізделген тұстары көрсетіліп, көркемдік-мазмұндық ерекшеліктерінің нақтылануы диссертациялық жұмыстың жаңашылдығын көрсетеді. Цифрлық трансформациялану үдерісіндегі қазақ балалар фольклоры жанрларының жаңарған үлгілері мен олардың дыбыстық әуен, бейнелер арқылы анимацияланған мультфильмдер, кинофильмдер, театрдағы сахналық қойылымдардың әлеуметтік желілердегі трансформациялану үлгілерінің сарапталуы алғаш рет арнайы жүргізілгендіктен, алынған зерттеулер жаңашыл және қазақ балалар фольклорын салғастыра зерттеуде маңызды.

Ғылыми жұмыстың теориялық маңыздылығы қазақ балалар фольклоры, оның теориясы және жалпы фольклорды жаңа тұжырымдармен толықтырып, жаңа білім қосқанымен, алынған қорытындыларды жаңа ізденістер жасауда негізге алуға болатындығымен анықталады.

Ғылыми жұмыстың практикалық мәні. Диссертациялық жұмыста қол жеткізген нәтижелерді фольклортану, жалпы фолькор, балалар фольклоры, қазақ балалар фольклоры курстарын жүргізуде пайдалануға болады. ЖОО-дағы «Қазақ филологиясы», «Қазақ тілі мен әдебиеті» білім бағдарламаларында білім алушылардың қазақ балалар фольклорының генезисін, типологиясын, поэтикасы туралы ғылыми көзқарастары мен білімдерін қалыптастыру мақсатында ұсынылған балалар фольклорының жанрлық ерекшеліктері, мифологиялық мотивтердің көрінісі, балалар фольклорының көркемдік құрылымы, сюжеттік-композициялануы, дәстүрлі орындалуы мен трансформациялану көріністерін беретін талдаулар болашақ кәсіби фольклортанушылар үшін кәдеге асады.

Зерттеу апробациясы. Диссертациялық зерттеудің нәтижелері отандық және шетелдік ғылыми-зерттеу мекемелерінде, жоғары оқу орындарында өткен төмендегідей ғылыми жиындарда талқыланды:

1. Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университеті филология факультетіндегі докторанттарға арналған «Ғылыми-танымдық жұма» (Ақтөбе, 2018-2021);

2. Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университетінде өткен халықаралық ғылыми конференциялар (Ақтөбе, 2019, 2021, 2023);

3. Қызылорда облыстық «Рухани жаңғыру орталығында өткен республикалық ғылыми конференция (Қызылорда, 2019);

4. Орынбор мемлекеттік университетінде өткен халықаралық дөңгелек үстел (Ресей Федерациясы, Орынбор, 2019);

5. Ресей ғылым академиясы Уфа федералдық зерттеу орталығының Тарих, тіл және әдебиет институтында өткен ғылыми тағылымдама мен конференция (Ресей Федерациясы, Уфа, 2020);

6. М.О. Әуезов атындағы Әдебиет және өнер институтында өткен халықаралық ғылыми-теориялық конференциялар (Алматы, 2023);

7. Батыс Қазақстан инновациялық-технологиялық университетінде өткен халықаралық ғылыми конференция (Орал, 2023).

Зерттеудің жариялануы мен мақұлдануы. Диссертацияның негізгі бөлімдері бойынша қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде 16 мақала жарияланды.

ҚР ҒЖБМ Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитетінің ғылыми қызметтің нәтижелерін жариялау үшін ұсынатын басылымдарда жарияланған еңбектер:

1. Қазақ балалар фольклорының жанрлық жіктелімі // Л. Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. – 2020. – №1 (130). – 8-14 бб.

2. Балалар фольклоры дәстүрлі мәдениеттің ерекше саласы ретінде // Е. Букетов атындағы Қарағанды университетінің хабаршысы. Филология сериясы. – 2020. – №3 (99). – 91-95 бб.

3. Балаларға арналған фольклорлық шығармаларды игерту жолдары // Л. Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. – 2021. – №4 (137). – 161-169 бб.

4. Children's folklore is the source of the preservation of folk traditions // Л. Гумилев атындағы ЕҰУ Хабаршысы. – 2023. – №2 (143). – 115-121 бб.

5. Қазақ балалар фольклорының қалыптасуы // Абылай хан атындағы ҚазХҚжӘТУ хабаршысы. Филология ғылымдары сериясы. – 2024. – №1 (72). – 432-446 бб.

Халықаралық ғылыми конференция жинақтарында жарияланған еңбектер:

1. Элементы детского фольклора в развитии национальной литературы // Материалы V Всероссийской научно-практической конференции (с международным участием), посвященной Году башкирского языка в Республике Башкортостан и 30-летию факультета башкирской филологии, востоковедения и журналистики Башкирского государственного университета «Современные проблемы преподавания башкирского языка в Республике Башкортостан и других регионах Российской Федерации». – Уфа, 14 февраля 2020. – С. 85-90

2. Қазақ балалар фольклорының танымдық мәні // «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында фольклортанушы ғалым, филология ғылымдарының докторы, профессор Абат Шамұлы Пангереевтің 60 жасқа толуына арналған «Әдеби-рухани мұра: мәдениетаралық коммуникация контексінде»: атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Ақтөбе, 2019. – 40-42 бб.

3. Бала тәрбиесінде фольклор үлгілерін қолданудың психологиялық шарттары // Ы. Алтынсариннің 180 жылдығына арналған «Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұралары» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Ақтөбе, 22 қазан 2021. – 199-205 бб.

4. Түркі тілдес халықтардың балаларға арналған фольклорлық шығармаларының тәрбиелік сипаты // Е.Д. Тұрсыновтың туғанына 80 жыл толуына арналған «Едіге Тұрсыновтың ғылыми мұрасы қазіргі гуманитарлық ғылымдардың әдіснамалық контексінде» атты халықаралық ғылыми-теориялық конференция материалдары. – Алматы, 2023. – 199-206 бб. (ауызша баяндама жасағаны үшін сертификат берілді).

5. Қазақ балалар фольклорының танымдық қызметі // Белгілі әдебиеттанушы ғалым, филология ғылымдарының докторы, профессор

Алпысбай Мұсаұлы Мұсаевтың 75 жылдық мерейтойына орай өткен «Қазақ әдебиеттану ғылымы: дәстүр және сабақтастық» атты халықаралық ғылыми конференция материалдары. – Орал, 2023. – 10-15 бб. (ауызша баяндама жасағаны үшін сертификат берілді).

6. Балаларға арналған фольклорлық шығармалардың тәрбиелік мәні // Әдебиеттанушы-ғалым, ҚР ҰҒА академигі, филология ғылымдарының докторы, профессор Зәки Ахметовтың 95 жылдығына арналған «Отандық әдебиеттанудағы академик Зәки Ахметов дәуірі: тарих, теория, әдіснама» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Алматы, 2023. – 105-112 бб.

7. Қазақ балалар фольклоры және ұлттық таным // «Түркі әлемі: орта түркі дәуірі (X-XV ғғ.) жазба мұраларының рухани-мәдени кеңістігі» атты халықаралық ғылыми конференция материалдары. – Орал, 2024. – 168-174 бб. (ауызша баяндама жасағаны үшін сертификат берілді).

Республикалық ғылыми конференция жинағында жарияланған еңбектер:

1. Отбасы тәрбиесіндегі балалар фольклорының алатын орны // «Жаһандану дәуіріндегі дәстүрлі отбасылық тәрбие және заманауи құндылықтар» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Қызылорда, 28 мамыр 2019. – 35-42 бб.

Ғылыми басылымдарда жарияланған еңбектер:

1. Bilingual education of children in the frames of crosscultural approach // Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. – 2018. – Vol. 4. – P.139-146. – Q2.

2. Formation and development of Kazakh children's folklore // Orpción, Año 35, 2019, Regular No. 24. – P.1348-1360. – Процентиль – 63.

3. Балалар фольклорының отансүйгіштікке баулудағы рөлі // Ғылым. Әйел. Қоғам. – 2023. – №4(13). – 34-40 бб.

Зерттеудің құрылымы мен көлемі: Диссертация анықтамалардан, кіріспеден, үш бөлімнен, қорытындыдан және пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Ғылыми жұмыстың жалпы көлемі 171 бет.

Диссертациялық зерттеу жұмысы қазақ балалар фольклорының даму бағыттарына және **Қазақстан Республикасы Мемлекеттік бағдарламаларына** сәйкес дайындалған:

Қазақстан Республикасының «Білім туралы Заңы (Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 Заңы).

«Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы (2003 жылғы 16 сәуір).

Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» Қазақстан халқына жолдауы (Нұр-Сұлтан, 1 қыркүйек 2022 жыл).

Балалар жылын өткізу жөніндегі іс-шаралар жоспарын бекіту туралы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 20 наурыздағы № 148 қаулысы).

Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы (5.1.6. Білім алушының зияткерлік, рухани адамгершілік және физикалық дамуын қамтамасыз ету)

(Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №988 қаулысы).

Қазақстан Республикасының 2023-2029 жылдарға арналған цифрлық трансформация, ақпараттық-коммуникация мен технологиялар саласы және киберқауіпсіздікті дамыту тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы №269 қаулысы).

Докторанттың ғылыми зерттеу бойынша әр жарияланымды дайындаудағы үлесі. Диссертацияның барлық көлемін жазуды, зерттеу әдісін таңдауды және зерттеу мақсатына сай міндеттерді шешуді, зерттеу бойынша жарияланымдарды дайындауды автор өз бетінше орындады. Зерттеу тақырыбына сай тапсырмалар беру мен алынған нәтижелерді талқылау ғылыми кеңесшілермен бірлесіп жүргізілді.